

Chicago in okolica: V petel
nostalno in mrzlo. Močni zapadni
vetrovi. Temperatura v zadnjih
24 urah: najvišja 45, najnižja
27. Sonce izide ob 7:15, zalé
ob 4:22.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjeno deštvo (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.55 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2897 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benevolent Society.

Owned by the Slovene National Benevolent Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. Dec. 1-20 poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Poslovite se pravočasno, da se vam ne ustavi list.

NAŠE ŠOLSKE RAZMERE.

V sto slavonskih opeva šmakavzarsko časopisje, kaj je storila vse znanost za napredek človeštva. Zastonj pa iščemo v teh šmakavzarskih listih članke, ki resno opozarjajo merodajne faktorje, da je treba učitelje in profesorje, ki uče mladino, tako plačati za njih trud, da bodo lahko človeško živeli in skrbeli za svoje družine.

Kako dobro se godi našim učiteljem in profesorjem govorita vesti, ki pripovedujeta, da sta dva profesorja obesila podučevanje mladine na klin, ker nista mogla prehraniti s plačo, ki je bila njima odkazana, svojih družin. Profesor, ki je podučeval angleščino na srednji šoli, je odprl salon za krasotice ali česalnico za ženske; profesor, ki je podučeval na dveh univerzah kemijo, pa zdaj prodaja kolačke. Oba izjavljata, da sta ljubila učiteljski poklic, ker sta ga smatrala za nekaj vzvišenega, a sila ju je prignala tako daleč, da sta se morala odpovedati poklicu, katerega sta ljubila. Oba pa dodajata k svoji izjavi, da v novem poklicu najmanj trikrat toliko zaslužita kot preje, ko sta bila profesorja.

Taki dogodki pričajo, kako slabe so urejene današnje družabne razmere, če morajo tisti, ki uče našo mladino, prijeti za navadno ročno delo in opustiti učiteljski poklic, ker so tako slabo plačani, da ne morejo prehraniti svoje družine.

Kaj bi bile Združene države, če bi ne imeli ljudskih in srednjih šol, učilišč in univerz? Velika pustinja, slabo obdelana dežela, kakor je na pr. Sibirija. Kmet bi ne oral z motornim plugom zemlje, ampak bi poganjal voli, ki bi počasi stopajoč vlekli plug. O ogromnih tovarnah, v katerih se izdelujejo najrazličnejši produkti, bi ne bilo sluha ne duha. Za transportacijo produktov na trge in v mesta, ki bi se seveda ne razvila do te velikosti, kot jo imajo danes, bi služila slaba kolovozna pota, na katerih bi preklinjali vozniki in topli živino, mesto da se prevajajo produkti po železnicah in tovornih avtomobilih. Rudarstvo bi bilo popolnoma zanemarjeno, ljudje bi stanovali v primitivnih hišah brez sanitarnih naprav. Bolnike bi zdravile "kunikne" konjadrke, sploh bi se Amerika nahajala v takim razvoju kot pred dve sto ali tri sto leti.

Da se je Amerika tako razvila, kot jo vidimo danes, se imamo precej zahvaliti šolam. Šole so nam dale tehničarje, kemičarje, tovarniške ravnatelje, razne inženirje, umetne kmetovalce, dobro izučene delavce, znanstvenike in seveda kar je največ vredno, zopet dobre učitelje, da podučujejo mladino na podlagi svojega znanja, da si mladina to pridobi, kar potrebuje v svojem življenju in pri delu za nadaljni razvoj človeške družbe.

Učitelji in profesorji tvorijo torej izredno važen faktor v človeški družbi. Zaradi tega bi morali zavzemati tudi v njej zelo odlično mesto. Ali današnji družbi, v kateri se pleše kankan okoli zlatega teleta — profita, je pa narobe. Vsak tepec, ki je slučajno podedoval sto tisoč dolarjev ali več po svojem očetu; vsak oderuh, ki je z odiranjem svojega bližnjika prišel do tisočakov, si domišlja, da je nekaj več kot učitelj ali profesor, ki mora za borno plačo podučevati našo mladino.

Tudi za učitelje velja isto kot za delavce in kmete. Zanje pride ure odrešitve, kadar bo odpravljen sedanji blagovni sistem produkcije in distribucije za profit in bo nadomeščen s sistemom za ljudske potrebe. Takrat bodo tudi učitelji in profesorji prišli do veljave v človeški družbi, ker bodo ljudje znali ceniti, da se ima svet zahvaliti največ dobrih učiteljskim močem, da napreduje. Dokler pa postoji današnji sistem blagovne produkcije in distribucije, bo pa še marsikateri učitelj ali profesor obesil podučevanje mladine na klin in se posvetil drugemu poklicu, da pošteno prehrani sebe in svojo družino.

In take so šolske razmere v sedanji družbi. Profesorji in učitelji se optjemljejo drugih poklicev, delavskim otrokom je pa navadno zaprta pot do izobrazbe, ker morajo že v najnežnejši mladosti na delo, da pomagajo prehraniti svoje mlajše bratce in sestre. Delavec in kmet, ki odobrava take razmere, želi slabo sebi in svojim otrokom.

Zadružništvo v Združenih državah.

Kdorkoli je le količkaj zasledoval razvijanje zadružništva v Združenih državah je lahko prišel do zaključka, da so bile Združene države zadnjih 75 let takorekoč pokopališče za zadružne prodajalne. Kjerkoli se je ustanovilo kako zadružno podjetje, je leto nekaj časa vsevalo, toda ko nekoč je prišlo hirati in pešati in slednjič je prenehalo eksistirati. Toda v zadnjem času je pa zadružništvo zavzelo vse druge smeri, mesto propadati, je pričelo vstopati in kakor se razvija, Zdr. države ne bodo več pokopališče zadružnih podjetij, ampak obratno. Posebno tekoče leto je pokazalo, da čaka v Zdr. državah zadružništvo lepa bodočnost.

Vzrokov za neuspehe zadružnih podjetij je več, in najglavnejši je pa ta, ker je bilo zelo malo ali pa nič kooperativnega delovanja med posameznimi zadružnimi podjetji. Ustanovljenih je bilo veliko posameznih zadružnih prodajal, ki so obstajale samo za se, in bile niso v nikaki medsebojni zvezi. Svoje potrebščine so kupovale od privatnih veleprodajnikov, ki so izkoriščali ravno tako kot izkoriščali privatni trgovec svoje odjemalce, in v več slučajih so bile to posamezne zadružne prodajalne še bolj izkoriščane od privatnih veleprodajnikov kot navadni odjemalci. Mesto da bi takoj v začetku, ko se je pojavilo zadružno gibanje v Združenih državah in pričelo ustanavljati posamezne zadružne prodajalne, ustanovile le, steno veletrgovine in stopile v medsebojno zvezo, da bi se druga drugo podpirale, so ostale osamljene in se posamezno borile za svojo eksistenco. In ker so bile te zadružne prodajalne skoro izključno delavska podjetja, so naravno privatni veleprodajniki že pazili, da se niso preveč razvile in končno zavili vrat, kar jim je bilo zelo lahko mogoče. To je en vzrok.

Člani vsake zadružne prodajalne so bili navezani popolnoma sami na sebe. Iz svoje srede so morali izbrati poslovni odbor, ko so ustanovili zadružno prodajalno, in skrajno so imeli najboljše volje in bili navdušeni za stvar, primanjkovalo jim je pa sposobnih članov, ki bi bili zmogni voditi podjetje. Šamo resna volja in veselje največkrat ne zadostuje. Treba je imeti tudi sposobnosti za voditi trgovino. Kajti sedanji čas zahteva za vsako podjetje bodisi kakoršnokoli hoče ne samo resno voljo in veselje do dela, ampak člani dobili leko sposobno osebo, ali da se je že nastavljen oseba privadila svojemu poslu, je navadno vsako tako podjetje propalo. Krivda ni bila na članih, ampak tudi sposobnosti. In predno so na sistem samem. Največkrat so vposlilili člani kake zadružne prodajalne za poslovodjo člana, ki je bil preje navaden privatni trgovec in v sled konkurence od strani drugih privatnih trgovcev moral opustiti trgovino. In razumno, da tak poslovodja je bil zelo v redkih slučajih dober zadružni poslovodja in to vedno gledal na to, kako pride zopet do "samostojnosti". To je drugi vzrok, zakaj niso zadružna podjetja vsevala.

Tretji vzrok so pa bili v več slučajih člani sami. Ko se je ustanovilo zadružno podjetje, so člani pričakovali "ogromnih" dohodkov od podjetja. Mislili so, da bodo nekatere stvari dobivali v zadružni prodajalni napel zastonj in poleg tega pa še velike dobičke. Nekateri so samo obljubili plačati predpisani delež ali članarino, kupovali so samo one stvari, katere so dobili ceneje kot pa v privatnih trgovinah. Nekateri so pričeli kupovati na kredit ali po domače rečeno na "puf" in navadno je bilo, da so bili nekateri člani navadno vedno toliko dolžni v zadružni prodajalni, kolikor so imeli plačanih deležev ali članarine. Temu vzroku so bili navadno odborniki zadružnih prodajal sami, ker so dovolili, da se prodaja tudi na kredit, mesto da bi doleteli, da se prodaja samo proti gotovini. Slehera zadružna prodajalna se je do malih izjem ustanovila z zelo malim obratnim kapitalom in je bila večinoma odvisna od tega kar je izkupila. Plačati je morala vsako naročeno blago takoj v gotovini, ker privatni veletrgovci niso nikdar dajali na upanje. In ker zadružna prodajalna

ni dobila plačatega vsega prodanega blaga in ni imela dovolj velike glavnice, je morala vstaviti poslovanje. In marsikateri dolžnik ni nikdar plačal dolga v zadružni prodajalni. Sploh so nekateri člani izkoriščali zadružno prodajalno in mesto da bi sami podpirali zadružno prodajalno toliko časa, da se postavi na dobro stališče, so pa pričakovali, da jih bo podpirala zadružna prodajalna.

Toda v zadnjem času se je pa zadružno gibanje obrnilo v vse drugo smer. Voditelji tega gibanja so sprevredili, da po staremu sistemu je obsojeno vse zadružno gibanje v smrt in da ne bo nikdar tega uspeha, kot bi moral biti in da bo vedno več število, ako bo šlo tako naprej. Ustanovili so zvezo zadružnih podjetij in ta zveza je ustanovila veletrgovine ali vele-nakupne družbe, ki potem zalagajo svoje podružnice s potrebščinami. Sploh ustanovila se je zveza za prodajaln ali trgovin na drobno na zadružni podlagi, kateri na čelu stoji centralna nakupovalna družba, ki vodi vse poslovanje. Zadružno gibanje se je centraliziralo in kot tako mora imeti uspeh, ker so vse zadružne prodajalne med seboj zvezane in v slučaju potrebe pomagajo druga drugi. Odvisni niso več od privatnih veletrgov in ali vele-nakupovalnih družb, ampak dobivajo vse potrebščine od centralne zadružne veletrgovine. Centralno vodstvo skrbí tudi, da je poslovanje pri vsaki zadružni prodajalni pravilno in ako razvija, da je obstanek kake zadružne prodajalne dvomljiv valed slabega vodstva iz kateregakoli vzroka, akliče sejo članov dotične prodajalne in pojasni celo situacijo ter centralni odbor, ki je akliče tozadevno sejo priporoča članom, da uredijo poslovanje in ako sami nimajo sposobnega človeka, ga centralni odbor nastavi začasno, da se poslovanje uredi. Na ta način je bilo obvarovanih že veliko posameznih zadružnih prodajal propada.

Slehera zadružna prodajalna, ki vstopi v to zvezo, prispeva gotovo vsoto kot članarino in ima potem vse pravice kot član. V slučaju potrebe pomaga centralno vodstvo s sredstvi, ki so potrebni, pokrije svoje nadzornike, da pregledajo poslovanje in promet za zadružne prodajalne in ako potreba tudi nastavi poslovodja, ki je sposoben.

Temu zgledu so sledile osamljene zadružne prodajalne na daljnem zapadu in na osrednjem severozapadu, kjer so ustanovile zvezo in veletrgovino v St. Paul, Minn. Ravnotako so posamezne zadružne prodajalne v južnem Illinoisu in so tudi ustanovile veletrgovino. V Pittsburghu, Pa., se je organizirala takozvana Tri-State Cooperative Wholesale, pri kateri je nad 20 zadružnih prodajal in so vedno se ustanovljajo nove. Pri zadnji se je ne dolgo tega pojavila kriza, iz katere je pa srečno izšla valed pomoči od drugih zadružnih veletrgov. Finske zadružne prodajalne, pekarije, mlekarne in prenočevališča v državi Massachusetts so se združile in ustanovile zvezo "Združena zadružna društva", ki imajo eno centralno skupno vodstvo. Isto gibanje je opaziti tudi v državi Wisconsin in Michigan.

V Chicago in v New Yorku se je ustanovila Združna zveza odjemalcev in Narodna zadružna zveza odjemalcev, ki imata že nebotaj zadružnih prodajal. Te dve zvezi imata skupno centralno vodstvo in obe prav dobro napredujeta.

Sploh je zadružno gibanje v Zdr. državah v prav dobrem zamatu in ne bo dolgo, ko bodo ustanovljene zadružne prodajalne, male trgovine in veletrgovine v vseh Zdr. državah. Sploh je opaziti med ljudstvom v Zdr. državah veliko zanimanje za zadružništvo. In uspeh bi bil še večji, ako bi nekateri ne iskali v tem svojih lastnih interesov in dobičakeljnosti in bi v resnici imeli pred očmi principe zadružništva.

Vpoštevati moramo to, da se privatni kapital vedno bolj združuje in ustanavlja takozvane departmentske trgovine in zvezo posameznih trgovin na drobno, in na ta način uničujejo male privatne trgovce, ker slednji ne morejo konkurirati ogromnemu kapitalu. In ako se zadružne prodajalne ne bodo združevale v eno veliko zadružno organizacijo ali zvezo, jih čaka tudi gotov pogin.

In posamezne zadružne prodajalne naj vpoštevajo že naslednje poleg zgoraj omenjenega: Ustanovijo naj se po strogo ročnem sistemu, ako hočejo vsepariti, namreč: Vsak član ima le en glas brez ozira, koliko deluje ima; prodajati vse potrebščine po navadnih tržnih cenah, ne ceneje in tudi ne dražje; prodajati samo za gotov denar; in ne dajati nobenega kredita; obresti od vloženega glavnice ne smejo presegati letne obrestne mere; končni čistilni preostanek se razdeli sorazmerno na zakupljeno vsoto. Ako bodo zadružne prodajalne vpoštevale te nasvete in poslovale po tem sistemu, je uspeh zagotovljen.

Pismo vzhoda.

"Hujšasa, hupsasa, to sem ga," sem vzkliknil od veselja v svojem srcu, ko mi je "Big Bos" stisnil dva trda tolarja v roke in rekel: "Na Peter, danes zvečer pa pa le 'cukni', dobro si popravi, kar si ga zadnjič polomil kot tretel."

Ne bom pripovedoval, kako sem se zvečer predno posamehoval "Big Bosovi" neumnosti, ko sem ga sukal iz frakija in legel sladko ginenje k počitku, ker bi pisano preveč raztegnil, ampak povedal bom le, kako je do tega prišlo, da sem "Big Bos" potegnul.

Že v zadnjem pismu sem namignil, da sem bil jezen, ker me je "Big Bos" nahnul s tretlom, da bi mu najraje sem prikopal. Ali kaj sem hotel skromak. Bos je bil in tako sem od same jeze grizel nohte in gledal v strop. Ko tako sedim, mi poloji upravitelj kopjo pismo na mizo. Odprem prvo pismo in zaklical sem "Eureka!" — "Kot nalaše," sem nadaljeval po kratkem molku. "Nekaj sam napisem nekaj pobereh iz tega dopisa in vleklo bo pri bosu, da bo kaj," sem zaključil svoje misli in sedel k pisalnemu stroju.

Zdaj, ko sem sedel pri pisalnem stroju, sem se le spoznal, kako prazna je moja buča.

"Kako naj začnem," sem ugibal in pogledal zopet v strop, kakor da je na stropu zapisano, kako naj začnem. "Aha, se vem," sem vzdihnil in postalo mi je lažje pri srcu. "Začem s tisto staro frazo, ki se tako lepo alihi: 'Vedno sem mislil itd.' Ko končam s tem stavkom, pa zapišem par krepkih psokv, in prsti so pričeli pritiskati na tipke.

Šlo je kot namazano. Za psokvami sem nastopil v ulogi užaljene klobase, ker so očitali da sem kot nekdanji urednik in ravnatelj "svoh" v slovnici, najsem prišel zagovarjati urednike lista rojaskih Morganov, Rockefellerjev kot najbolj "kunikne" ljudi na svetu, na to sem zaletel v J. R. Z. Povedal sem tudi, da Jože ne bo kase pihal, da na take "trike" ne nasedejo najbolj pametni častniki pod solncem, kakršni se debe pri listu rojaskih Morganov, Rockefellerjev itd. Čeprav so že potegnjeni, in pohvalili sem Zgago in Koprijo kot dva skromna človeka ki sta živa skromnost. To je bil predvod.

Za tem je prišel pravi uvod. To je šlo gladko, kajti v spominu so mi bile še vse laži, ki sem jih pred leti objavil v listu rojaskih Morganov, Rockefellerjev itd., ko smo ustanovili "figo" — ligo, tako da je bilo treba le posneti te laži in uvod je bil končan. In tako je šlo dalje kot pa "šnor", za oevirke sem pa pobral par stavkov iz dopisa, ki ga je poslal "figo", jezen na ta lepega sarženta, ker ni šel mesto njega v stari kraj, in klobase je bila zapiljena, ko sem se notri vtaknil splo "au revour", da pokažem, kako sem učen. Ko sem kasneje pogledal v leksikon za izreke v tujih jezikih, sem videl, da sem ga polomil s svojo francoskino. A bilo je prepozno, da to napako popravim, ker list je bil že tiskan. In zdaj zaradi tega sam ne vem, kako bi se podpisal. Peter Zgaga niso. To ime sem si izposodil. Janez Koprija tudi nisem. Tudi to ime sem si izposodil, ko sem udaril po J. R. Z. Ali naj se podpisem Janez Koprija s malimi črkami. To ime sem si dal sama, da me "Big Bos" ne "pogumta". Ali naj se podpisem "vijac"? Če to storim bodo posmali "figa", ki je jezen na ta lepega sarženta. "Pergilje" tudi ni pripraven ime, ker bi izdal svojega "zaupnika". "Trotel" bi sleer bilo pravilno ime same, a

ker me je "Big Bos" tako krstil, se ne bom podpisal s tem imenom. Ali naj se podpisem s svojim prvim imenom? Tudi ne, kajti če zadnja črka mojega imena nadomestim s črko "n" ali ne, bodo vsi rekli, da me je "Big Bos" popolnoma pravilno krstil. Kaj naj torej storim. Janez pl. von Rakcy se tudi ne smeje podpisati, ker bi ljudje mislili, da le, žim že na parah. Ker so vsa imena na izposojena, ostanem pri izposojilu, pa magari če se Janez ta Štrumpasti, tako ujezi, da se skriva v štore, da bodo njega in mezdno zopet iskali delavci, ali če pogine od jeze kot se je stegnil "Čarli", ko so mu naložili preveč kišt, da je moral nazadnje "Žim" potegniti "vijac" na kolodvor, ali pa če od mrtvih uстане, ustanovi novo delniško podjetje in sebe proglasi za ravnatelja in najslavnejšega častnikarja na svetu, da se ne bodo smejeali samo v Klivlendu, ampak povsod v Ameriki. — Peter Zgaga.

DOPIS.

So. Chicago, Ill. — Nimam sleer posebnih zanimivosti poročati iz naše slovenske naselbine v So. Chicago, pa vendar je prav, da se vsaj vsaki kdor oglasi v dokaz da še živimo. Po vojski ni fel od nas nihče v stari kraj, kolikor je vsaj meni znano, semkaj je pa prišlo iz starega kraja par osebe in vsak pravi: Ne hodite v stari kraj, tam ni obstanka. Kazejo se slaba znamenja, da Jugoslavija ni na trdnih nogah in že danes se Jugoslavlani med seboj gledajo kot psi in mačke. Kaj se bo bo!

Nam se to ne vidi posebno čudno, ker tudi v Ameriki vidimo, da je med nami Jugoslavlani ved nesloga kot bratstva. Tako na primer v So. Chicago se Sloveni in Hrvatje celo v cerkvenih fešeh niso mogli pobratiti, da je morale priti do ločitve; vsak narod svojo cerkev — in obe cerkvi napol prazni. Dovolite mi, ker že omenjam cerkev, naj tudi povem, da smo dobili nazaj prejšnjega župnika, ki se je pred enim dobrim letom zelo neollikan poslovil od tukaj. Ob slovesu je rekel, da gre stran z velikim veseljem, ker spoznal da je pri vsi veliko — kozlov. Tega poklonu, ki ga nam je dal Zakrajčkov "lerfant", ne more nihče pozabiti. In glej ga spaka, prišel je zopet nazaj med — kozle. Čikaški škof je menda res narobe — svet: Zdrave duhovne pošlila v bolnišnice, bojne pa na fare. Vsa govori, da ta gospod pravzaprav spada v bolnišnice. Kaj mu je, nihče pravzaprav ne ve. Govori tako tiho in nerazločno in se to tako skozi nos, da je za obkinstvo, ki posluša prava muka. Drugeče je polnopravna obkinstva, kadar se pa xjezi, se pa kar trese od jeze. Tako je svojo jeze zio stresel nad cerkvenim petjskim zborom, enkrat je pa kar s policijski izgnal iz cerkve par katoliških mož druge narodnosti.

Tako smo tudi mi sedaj prišli z dežja pod kap in menda to vs po zaslugi Patra Skaza, velikega mešetarja med slovenskimi duhovniki. Da imajo ta "spodrečani" pater detektiv svoje grabežljive kremplje vmes, sklepa iz tega, ker je naš ljubeznivi gospod takoj po prihodu v So. Chicago začel sam na svojo roko farovž popravljati, slikati in barvati, da se bo kar svetil, seveda ne glede na to, ali je potreba ali ne, če je denar pri rokah ali ne. Patr Špicej — policaj namreč ve, da g. ne bo dolgo tukaj, potem bo pa že on kakšnega kutarja doli porinil v lepo stanovanje. Ko se to zgodi, ne bodo rojaki v So. Chicago imeli nobene skrbi več pri fari tako zaredijo kakor stenice v "špampetih", če tudi eno ubijal, nile ne-de, saj ima vsaka mlada (gnilje).

Torej rojaki v So. Chicago, le korajžlj! Domovina bo kmalo rešena, in dvorana bo kar sama od sebe varstila iz tal, kadar pridejo sv. Jurija okupirati Zakrajčkov in njegova armada. Na zapadni strani mesta imajo že šoto v t. nadstropja — na papirju! — Eden, ki ni ne bank, ne kanel.

Generalna stavba v Nemški prkionu.

Berlin, 21. dec. — Nemška komunistična stranka je preklisla generalno stavko, ki je bila napovedana v centralni Nemški za te dni.

Bojna proti sovjetski Rusiji nesmiselna.

— (Poroča: Isaac Don Rubin) — Ko sem se mudil med oktobra in novembra v E. sem se sestal z generalom Igorjem, ki je bil učitelj barona Vrangla 14 leti, ki je bil pred kratkim poplavljen v južni Evropi. V najzadnji dve uri trajajo intervjuu mi je pojasnil, katere znanjivosti glede rdeče armade, katere učitelj je faktično on. Izjavil je, da je ruska rdeča armada Napoleonova vojska. Zadal je poveljeval ruski sovjetni armadi, ki je operirala v Rusiji proti generalu Denikin, kateri je bil popolnoma porazen. Letos je izdelal celotno strategijo za generalni štab za boj proti Poljaki.

Ataki, katere sem dobil od generala, so prvi verodostojni podatki po častniku ruske armade. Toda podal je šele, ko mu je to dovolil Kerenski, predsednikov nametnik sovjetske mirne deželje v Dorpatu, Estoniji, ki se borila s Finko. — Izjavil je: "Nesmiselno je upati, da bi ugnala boljševške ideje kakakoli. Vse to je samo spretno formo sedanja ruske vladine ideje, ako bodo sovjetom uspeli urediti notranje zadeve. Vojaške operacije proti Denikinovi so zaman in le ugnajo naravni razvoj dogodka."

General Igorjev je poveljeval 1915 neki diviziji, ki je bila dodeljena armadi generala Vrangla. Dve leti pozneje, ko je bila vladna Aleksandra Kerenskija je general Igorjev poveljeval ruski armadi v okolici Krima. Ko so prišli boljševiki, kmalu je veliko častnikov izstrelilo, general Igorjev je bil vesno na svojem mestu, vendar je izrekel, ko je bila v Krimu, mora ostati v hiši tole, da so rešeni otroci in Rekel je:

"Po sovjetski revoluciji mesec oktobra 1917 je ostal zelo velik odstotek častnikov v vojski službah in sploh niso imeli nobenega četa do službe in tistosti do dežele. Veliko častnikov je pobegnilo in veliko je bilo tudi umorjenih od razne množice. Bilo je sploh malo ostati v službi kot po pobegu. Demobilizacija je bila od leta 1918, toda velika večina vojakov je pobegnila iz armade še prej. Oktobra meseca 1917 je bilo v moji armadi 10.000 vojakov in dva meseca prej jih je bilo samo 100. Ostali deli armade so bili v veliki slabšem položaju, kot bilo pri meni."

Ko je nemška armada pričela napadati proti Petrogradu z namero nam valiti brestitovski, je bilo nemogoče ustaviti napad z armado, ki je bila v veliki naglici organizirana. Prejeto se se ustanovile tuje rdeče straže. In sled te se je sovjetska vlada odločila demobilizirati rdečo armado."

Pri tem sem mu omenil, da zupni svet trdno veruje, da so nemci organizirali rdečo armado. Nato je general Igorjev dejal: "Rdeča armada je bila prvotno organizirana proti Nemčiji in izkazali so jo izključno stari častniki, general Lebedev, Brujevič in Nadežny. Po njih so jim tudi drugi stari generali. Velika večina jih tovarišev, ki so v rdeči armadi, so obiskovali carsko vojaško akademijo v Petrogradu."

Washingon, D. C. — Takaj poročajo, da je Charles Evans Hughes, bivši vrhovni sodnik in republikanski kandidat za predsednika leta 1916, sprejel ponudbo za državno tajnika v Hardingovem kabinetu.

DELAVCI OTOŽUJEJO RAVNATELJA NEZMOŽNOSTI.
Lawrence, Mass. — Potrebnost je pričela zapuščati tekstilne delavce, odkar so postali žrtve sedanjega reda v produkciji. Centralni svet organizacij tekstilnih delavcev je izdelal resolucijo, v kateri jasno pove, kako sodi o zmoglosti William M. Wooda, predsednika Američan Woolen kompanije. Rezolucija pravi: "Delavci v Lawrenceu se ne da jo zmotiti z vašim igorjem, da

Na vsa važnejša in odgovorna mesta v armadi od bataljonskih poveljnikov naprej se nastavljeni častniki, ki so dovršili prejšnjo vojaško akademijo. Kot je Napoleon uvedel v svoji armadi, da je vedno dajal prednost mladim in talentiranim častnikom, isto je tudi v rdeči armadi. Oni, ki so dovršili rdečo vojaško akademijo, so bili dosedaj nastavljeni na manj odgovorna mesta."

V rdeči armadi je nastavljenih manj kot sto tujecemskih častnikov, od katerih pa nobeden ni na kakem bolj važnem mestu. Vse čase mojega triletnega službovanja v rdeči armadi sem imel samo dva slučaja, da sta bila dva inozemska častnika, neki italijanski in neki avstrijski, imenovana poveljnikom polka na fronti, kjer je bilo nad 600.000 mož.

(Konec prih.)

Ameriške vesti.

KAPITALISTIČNI TEROR.

Seattle, Wash. — Ko je Wood, podpredsednik organizacije Sumarskih delavcev, prišel v Susanville, Cal., je bil seveda aretiran, ker so podjetniki rekli, da je nevaren človek. Osumili so ga, da je straken rdečkar, ki prinaša nesrečo za mesto. Ko so ga izpustili iz policijskega zapora, ker niso mogli pred sodiščem nastopiti proti njemu, je čakala pred zapornim namizjem, ki se oblači v svilen nate negovico in fino obleko. Ta drhal ga je pograbila in odgnala iz mesta. Zunaj mesta mu je zagrozila, če se zopet vrne v mesto, da se mu zgodi še kaj hujšega.

VDOVE ZAHTEVAJO PRAVICO.

New Orleans, La. — Vdove treh organiziranih delavcev so vložile na zveznem sodišču tožbo proti Southern Lumber kompaniji v Bogalusi za \$150.000 odškodnine. Obtožnica pravi, da so organizirane delavce ubili oboroženi pri delu v službi kompanije. Umor je bil izvršen pri belem dnevu. Najeta drhal je rekla, da išče nekoga organiziranega zamoraka delavca. Beloputni delavci so rekli, da se zamorec ne nahaja v poslopju in da lahko preiščejo poslopje. Najeti hlapi so pa na ta odgovor odgovorili s kroglandi.

Lokalne oblasti niso povzele nobenega koraka, da prejmejo morilci zaslužen kaznen. Javni tožitelj je storil, kar je bilo v njegovi moči, da morilci niso prišli pred sodišče. Mestni župan v Bogalusi je kompanijski uslužbenec. Vdove umorjenih delavcev so se zastopje obrnile na gubernija, da morilci prejmejo zaslužen kaznen. In ko so spoznale, da je njihov prizadevanje zastopje, so se obrnile šele na zvezno sodišče in vložile tožbo za odškodnino.

NEZNAN BANDIT UBIT V ST. LOUISU.

St. Louis, Mo. — Policaj Breidind je ustrelil nekega neznanega bandita, drugega je pa ujel, ko so hoteli oropati neki salon. Tretji bandit je ušel.

HUGHES BO DRŽAVNI TAJNIK?

Washington, D. C. — Takaj poročajo, da je Charles Evans Hughes, bivši vrhovni sodnik in republikanski kandidat za predsednika leta 1916, sprejel ponudbo za državno tajnika v Hardingovem kabinetu.

DELAVCI OTOŽUJEJO RAVNATELJA NEZMOŽNOSTI.

Lawrence, Mass. — Potrebnost je pričela zapuščati tekstilne delavce, odkar so postali žrtve sedanjega reda v produkciji. Centralni svet organizacij tekstilnih delavcev je izdelal resolucijo, v kateri jasno pove, kako sodi o zmoglosti William M. Wooda, predsednika Američan Woolen kompanije. Rezolucija pravi: "Delavci v Lawrenceu se ne da jo zmotiti z vašim igorjem, da

Revolucija dalje konstatira, da je kompanija izkazala menzo na ta način, da je skrajšala delovni čas. Na ta način se je delavska menza znižala od 25 do 49 odstotkov. O Woodovi nezmožnosti se pa glasi v resoluciji:

"Če se nezmožnost pokaže še v večji meri, tedaj nastane za delavce potreba, da vam in vašemu razredu odvzame breme kontrole v industriji."

VLAK JE UBIL UBEŽENCA UBIJALCA.

Pana, Ill. — William Stepanek je bežal s svojega doma v Nokomisu, ker je pri pijanosti ustrelil svojega prijatelja Fred P. Koseka. Hotel je skočiti na tovorni vlak, pa je padel pod njega tako nesrečno, da so ga kolesa prevezala na dvoje.

Inozemstvo.

PAPEŽ PODPIRA HABSBURŽANE PRI ZAROTI ZA VZPOSTAVLJENJE AVSTRO-OGRSKE.

Budapešta, 1. dec. — (A. P.) — Bivši cesar Karl je pisal tukajšnjim svojim pristavcem, da ne smejo izgubiti upanja in da naj potrpe, dokler ne pride čas, ko on zopet zasede avstro-ogrski prestol. Pismo je prinesel zaupnik iz Praginske, Švice, in naslovljeno je bilo na kneza Windischgratza, grofa Julija Andrasija in barona Jose Stereyija. Karl piše med drugim: "Mogoče sile so na delu, da se vzpostavi avstro-ogrska monarhija in prepreči pridružitve Avstrije k Nemčiji. Bodite potrpežljivi, moji dragi! Okoliščine so ugodne in s pomočjo Boga se vrnem k svojim zvestim ogrskim podanikom. Naše gibanje podpira Vatikan in podpira nas francoska aristokracija, duhovščina in visoki militaristični krogi. Upam, da se katoliško ljudstvo Hrvaške in Slovačije z veseljem povrne pod moje čelo in kralj Ferdinand bo tudi tako dober, da mi vrne nekaj časa, kajti jaz sem mu rešil prestol, ko je bila Rumunija okupirana od Nemcev."

Nemški milijonar aretiran vlad nemoralnih orgij.
Berlin, 21. dec. — Ewald Franz, lastnik tovarene avtomobile in multimilijonar, in njegova žena sta bila včeraj aretirana vlad teške obtožbe, da sta izvajala mlada dekleta in jih držala zaprte v njihovi vili v nemoralne svrhe. Policija je razkrila, da je bila milijonarjeva vila, ki se nahaja v najbolj aristokratski ulici Berlina, središče nočnih sestankov najskandaloznostnega značaja. Okrog šestnajst deklet iz dobrih rodbin je bilo žrtvovanih pohotnosti in padlih nemških aristokratov in bogatašev. Obtožnica se glasi, da so bila dekleta hipnotizirana, ko so prišla Franzu v post.

Amerika protestira proti španjskim davkom.

Madrid, Španija, 21. dec. — Ameriška vlada je poslala Španiji protestno noto zaradi novih davkov, ki jih je naložila španjska vlada na podružnice inozemskih trgovskih in bančnih tvrd. Prizadeta so mnoga ameriška podjetja. Angleška in francoska vlada sta naslovili enak protest.

Anglija se bo posvetovala z Ameriko za zmanjšanje mornarice.

London, 21. dec. — Lloyd George je dejal v parlamentu, da angleška vlada upravlja priporočila za posvetovanje z Združenimi državami in Japonsko v svrhu, da se omeji program graditve bojnih ladij.

Bitka med socialisti in nesocialisti v Italiji; trije ubiti.

Ferrara, Italija, 21. dec. — Včeraj je bila v tem mestu krvava bitka med socialisti in nacionalisti. Tri osebe so bile ubite in sedem ranjenih. Bitka je pričela po socialističnem shodu.

Japonski ingredi v Avstraliji.

London, 22. dec. — Iz Melbourne poročajo o krvavih bojih med Japonci in Malajci v Brooklynu, Avstralija. Bili so plemenski

ingredi. Kahlili (indijanci) Japonci so vrgli na Malajce. Dva Japonci sta bila ubita in več je ranjenih. Vojaške čete so naredile mir.

Z irske fronte.

London, 22. dec. — Največja bitka med irskimi republikani in angleškimi vojski je bila v ponedeljek zvečer v Tipperaryju. Petnajst Ircev je bilo ubitih, medtem ko hrvojarka molči o angleških. Povedano je le toliko, da je bil ubit sergent Walsh, ki je prišel na pomoč s pomožnimi policisti. Največ bojov se zdaj vrši v okrajju Tipperary, kar pomeni, da je general Macready pričel čistiti odtotne hribe, v katerih imajo republikani najosobnejše postojanke. Bojna četa je dolga osem milj čete so bile napadene iz zasede in nato je trajalo več ur silovito streljanje. Vojski so bili sprva na slabem in klicali so za pomoč, ki je prišla iz 30 milj oddaljenega Kilkneyja. Irvi so se umaknili v hribe.

Druga bitka je bila v okolici Corka, kjer so Irvi napadli patrulje črnorajcev in dva ranili. Bitka je trajala deset minut in Irvi so se umaknili.

Črnorajci so požigali vse Italince in pobili goveje živino in prašiče; prebivalci so pobegnili v gozdove.

Vojaški poveljnik v Dublinu je ukazal mestnemu svetu, da izroči mestno hišo vojaškim oblastem. Mestni svet je sklenil, da se ne pokori ukazu.

Vesti, da je de Valera, predsednik irske republike, zapustil Ameriko in da potuje v Anglijo ali Irsko, se vzdržujejo.

Belgradska vlada je dala črnogorskim Nikiti mestno penzijo.

Belgrad, 20. dec. — (Po inform. biroja SHS v Washingtonu). — Ministrski svet je sklenil, da se dovoli kralju Nikolaju, ki je nad petdeset let vladal v Črni gori, letna upanarja 300.00 francoskih frankov.

Velika železniška katastrofa v Rusiji.

London, 22. dec. — Iz Helsinkija je prišla brazjavna vest, da se je zadnje dni pripetila velika železniška nesreča blizu Petrograda. Več sto oseb je umrlo in ranjenih. Podrobnosti še niso znane.

RUSKI SOVJETI IMAJO ZDAJ PEVI MIRA.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Isk le pital svoje čitatelje z lepimi storijami o razpadanju rdeče armade in puntir sodruga Budenija. Mogoče je še kdo v Evropi, ki verjame v te pravilice. Resnica pa je, da ni rdeča armada še nikdar pokazala tolikih zmoglosti, strategije in hrabrosti kakor v zadnji ofenzivi proti Vranglu. Rusi so se izkazali dobre bojovnike; posebno naša infanterija je izvajala največje uspehe. Piše se tudi, da smo bili brez vojnega materiala in da smo se založili še le s plenom na Krimu. Res je, da nismo z Vranglovim plenom dobili ničesar, kar je nismo prej imeli.

"Naš program glede Kavkaza je in orientira je isti kakor glede Dnestra in Narove (bivša Vranglova in poljska fronta); povsod se bomo bojevali za mir. Voditelji kapitalističnih držav bi morali spoznati kljub njihovi zablodnosti, kar se tiče revolucije in socializma, da naši interesi — politični, ekonomski in kulturni — zahtevajo mir in intenzivno delo."

Na vprašanje, kaj misli o preokrovanju v zapadni Evropi in Ameriki, da sovjetska vlada knalupa, je Trocki odgovoril sledeče:

"Spomnite se na besede Lloyd Georgea, ki je dejal v začetku tega leta, da sovjetski režim kmalu pade. Dejal je, da "bilani režim te vrste ne more dolgo obstati." Dalje mi dovolite, da vam priključim v spomin besede mnogih drugih krivih prerokov v osebah velikih državnikov, ki ne prenehoma vztrajajo z napovedovanjem našega padesa. Besedi "blazni režim" ne potrebujejo nobenega zagovora. Res je, da nimamo dednih kraljev na naših državah kot je navada v drugih večjih državah. Vse to težko pogrešamo dvorno življenje in vpliv monarha na ljudstvo. Dalje nimamo velikih knezov, maršalov, viskontov, grofov, generalov in poveljanih grodogladičev v avcah in sodnijskih plaščih. Manjka nam tudi gospodarska zbornice, o

Slovenska Narodna

Podporna Jednota

Ustanovljena 3. aprila 1904.

Inkorp. 17. junija 1917 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2857-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODESEK.

Predsednik: Vincent Calhoun, podpredsednik: Anton Hrust, Box 140, Cressburg, Pa., gl. tajnik: Mark Turk, tajnik boljševskega oddelka: Paul Berger, zadržani gl. blagajnik: Frank S. Tavchar, upravitelj glavnega glavnega.

POBODNI ODESEK.

John Underwood, predsednik, 408 Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenka, Box 276, Barberton, Ohio, Jos. Radich, Box 430, Smithton, Pa., Frank Sussak, 5800 Front St., Cleveland, Ohio, John Krone, 1046 First St., La Salle, Ill.

BOLNISKI ODESEK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2857-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VZHDNO OKROŽJE: Rudolf Pistorich, Box 430, Bridgeville, Pa. ANTON RADICH, Box 13, Wick Haven, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Schar, Box 104, Green, Kans., in Jagozpad. Lee Kubar, Box 245, Gilbert, Minn., za svetovnjak.

Nadzorni odbor.

Matt Petrucci, predsednik, 18017 Waterloo Rd., Collingswood, Ohio, Jakob Amherst, 418 Pierce St., Eveleth, Minn.

Tiskovni odbor.

Vincent Calhoun, John Underwood in Matt Petrucci.

Zdravitveni odbor.

Predsednik: Frank Alpi, 3134 St. Clair Ave., Chicago, Ill. John Trivoli, Box 141, Lawrence, Pa. John Owen, 242 Eaglewood, Detroit, Mich.

Jos. Shuk, 1101 E. 63. St., Cleveland, Ohio. Mary Udevil, 1844 St. Radline Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 808 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. OBOVORNI UREDNIK "PROSVETA": Jos. Zveretnik.

POZORI: — Korespondenca z gl. uredniki, ki dolga v glavnem uredni, se vrši takole: VSA PISMA, ki se nanašajo na pošto gl. uredništva se pošljejo na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNISKI PODPORE SE NASLOVE: Bolniška tajništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DEJAVNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se pošljejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vsebovajo: Tajništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošljejo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse prihodnje glavnice poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljejo M. Petrucciju, predsedniku izvrševalnega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prihodnji na gl. porotni odsek se naj pošljejo na naslov: John Underwood, 408 Hay Street, Springfield, Ill.

Vse prihodnje proti uredništvu glavnice se naj pošljejo na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi, drugi listi, razpisni listi, naročila in sploh vse, kar je v zvezi s glavnim uredni, naj se pošljejo na naslov: "Prosveta", 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

kateri je dejal Lloyd George leta 1908, da obstoji iz "parazitnih naslednikov hudobnecev in lenobarjev, ki se vedno lišajo gotove civilizirane države." Nadalje nimamo bankirjev v Rusiji ne kapitalistov niti oderuhov, ki po strogih pravilih moderne civilizacije kupijo privatna bogastva med vojno na stroške ljudstva. Nismo profesionalnih parlamentarcev, ki na vsakih pet let lakorjajo maso, da izvoli zdej te in tja one predstavnik buržoaznih strank. Vse zakonodajstvo in izvrševalni organi naše republike so pod kontrolo delavcev in kmetov, ki se anide v vsakem decembru v osebah pravih delavcev in kmetov. Naša naloga je, povzdigniti prosperiteto in kulturo ljudstva na temelju enakosti. Mi pravimo, da so vsi ljudje enaki, kar se tiče dolžnosti in pravic. Mir hočemo, toda udarili bomo, če nas

kdo ponovno napade. Iz vsega tega je razvidno, da je naš družabni red vsekakor "blazni režim" v obeh nekaterih gospodov."

PRISILJEVANJE V AMERIČKO PREPOVEDANO

Ameriški konzulati v Evropi ne bodo imeli pravice izdajati dovoljenja v Ameriko ne 4. marca, 1921.

Kdo hodi doli v Evropi v Ameriko, naj bi da hodo pri nam narediti potrebne listine, tako da oseb v ostanke kraja doli dovoljenja od ameriškega konzulata pred 4. marcem, 1921.

MATIJA SKENDER,

Javni notar na Ameriko in stari kraj.

5227 Butler Street, Pittsburgh, Pa.

Sifharta in Trata v New York stanu 388.00.

SREČEN DOŽIC

TELEGRAM DENAR

EMIL KISS, Bankir

133 SECOND AVE., NEW YORK, N. Y.

Ali ste izvršili svojo dolžnost?

Ali ste še kaj pomagali našim trpečim sorodnikom v domovini? Ali ste, tedaj nikar ne pozabite jim: še nadalje kaj poslati.

Ne pozabite,

da pri nas ni bil še nihče prevaran. Naša potreba je vedno med najboljšimi. Pri pošiljanju vašega denarja se vedno poslužite naše trdke. Vam gotovo ne bode nikdar žal, ker naše cene so najnižje in izplačamo v domovini v najkrajšem času, kar vam tudi dokazemo s potrdilnim podpisom prejemnika.

Prejemamo denar tudi na hranilne vloge in plačamo po 4% obresti.

Prejemamo denar tudi na hranilne vloge. Našim potnikom preskrbimo vse potrebne listine (pose) za potovanje in uredimo vse BREZPLAČNO.

Vam preskrbimo svojce iz starega kraja hitro in gotovo, ter opravljamo vse javne posle in notarska dela.

Za vsako potrebo pridite osebno ali pa pišite na:

NEMETH STATE BANK,
IVAN NEMETH, predsednik.

10 E. 22nd Str. NEW YORK, N. Y. 1597 Second Ave.

Josip Kostanjeveci

NA SOLNČNIH TLEH.

POVEST

(Nadaljevanje).

"In tako sem te našel čez dolgo," je končal oče svojo povest. "Iz domovine je vodila tvoja sled v Trst. Prva moja pot je bila v Miramar, da se poklonim spominom nekdanjega svojega gospodarja, ki sem mu od začetka iz obupa, potem pa iz vdanosti in zvestobe sledil do zadnjega njegovega diha. In tu sem te našel nenadoma in ni mi bilo treba več povpraševati po tebi..."

Ko se je že proti jutru vračal Podlipnik proti domu, je bilo lahko njegovo sree in novo življenje je plulo po njegovih udih. Kako naj bi dal duska svoji sreči, komu naj bi se zahvalil zanjo? Da, komu? Ali jo je zaslužil sam? Ali so mu jo hipoma prinesli na rokah njegovi znanec in prijatelji, ki jo sami lovijo in iščejo brezuspšno? Od kod je nenadoma vstala, kje je njen izvor?

Po mestu je bilo še tiho in prazno so bile ulice. Le oddaleč, visoko gori iznad mesta so se oglašali prvi glasovi začudenja jutra in v pristanišču je začelo, prvi vzdih, posvečen trudu in znoju. Na lahkih perotih se je oddaljevala noč, zadnji tresljaji njenih kril so se izgubljali nad morjem. Čez goro se je zasvetil prvi žar očesa božjega, zlata jutranja zarja.

Podlipnik je hodil počasi, mudilo se mu ni nikamor. Kako naj bi šel danes spat, ko se začne novi dan, ki je postavil dalekoviden mejnik med svojo prošlost in bodočnost? Ponavljalo se je vedno glasneje v njem vprašanje: Komu naj bom hvaležen za svojo srečo, komu? —

XIV.

Perko je vsak večer posejal Burlattija tar mu poročal o uspehih svoje agitacije. Pozno in skrivoma je prihajal ter ostajal dolgo v noč. Vsak dan se je daljšala lista Burlattijevih privrženec. Perko je rtil in rtil kakor krt pod zemljo, tiho in z uspehom, z lažjo in zavijanjem, s prošnjami in pretnjami, z vsemi mogočnimi sredstvi. Od enega je lažil do drugega, obetal neho in zemljo, vsakemu ono, po čemer je dotlenik najbolj hrepenel, česar je najbolj pogrešal. Od vsakega pa je zahteval tajnost; šele na dan volitve naj se pokaže, kako skrbno in spretno je bilo vse zasnovano in izvršeno. Kolikor ni imel Burlatti že prošnjah privrženec iz simpatije, jih je sedaj pridobil Perko z njegovim denarjem. Pod častno besedo in s svojimi lastno ročnimi podpisi so se zavezovali takšni podkupljenec. Tako je Perko pri vsakem obisku obetno olajšal blagajno Burlattijevo, a podpis so se množili, znamenje, da denar ni zapravljen, povzme se ob svojem času z obrestmi. S Perkovo vred so delali drugi agenti, istotako skrivaj in pod vrhovnim poveljstvom njegovim. Vse je šlo lepo izpod rok, ves aparat je deloval izborna. In nasprotna stranika se je zazibala v sladke sanje gotovosti. Od nikjer ni bilo pričakovati odpora, od nikoder izdajstva, vse pojde samoo sebe.

Pravzaprav je ta mir Fabra jezil, zakaj on bi bil rad imel boj, bi bil rad prizadejal Burlattiju kolikor mogoče največ jeze in udarcev, da bi se krivil pod njimi. Burlatti ga je prekanil s svojo hladnokrvnostjo in s svojimi prezirljivim smehljajem, da ni vedel, pri čem je.

Tudi noč je bil Perko pri Burlattiju v kontorju. Navadno steklenico je danes nedomočala boljka, in gospodar in sluga sta bila izredno dobre volje. Ljeto na mizi so kazale povsem zadovoljiv uspeh, delo Perkovo se je bilo skoro obneslo. Samo še držati bo treba, nadzirati in ustrjevati, da ne pride sovražnik nenadoma iz zasebe in ne zaseje svoje ljuljke med to čisto seme.

Na obeh straneh se je kazalo približno enako število glasov.

"Kamor se priklonijo slovenski volilci, tja se nagne zmaga," je računil Perko. "Tam ne morem storiti jaz ničesar, vsi molčijo kot zid in ne vem, pri čem da sem. Kaj je z vašim Podlipnikom, jeli kaj stori za nas?"

"Nisem govoril več z njim," je odgovoril Burlatti. "Jutri sem ga hotel vprašati. Toda samoo sebe je umevno, da dela zame, za svojega gospodarja."

Perko se je počesal za ušesi. "Ne vem, če je tako gotovo... ne vem," je dejal počasi.

Burlatti je dvignil glavo. "Kako to?" je vprašal osuplo. "Ti nekaj veš, kar mi prikrivaš?"

"Ne prikrivam ničesar. Splošno se pa sliši in sodi, boljše rečeno, samo sodi, da se Slovenci vzdreje te volitve. Ne ve se pa nič natančnega, ti ljudje znajo skrivati in težko se jim pride do dna."

Burlatti se je zamislil. "Vsekakor treba Podlipnika jutri vprašati," je dejal naposled in si natočil čašo.

"Zadnji čas je," pritrldil Perko. "Sicer pa mislim sedaj tudi jaz, da se ne bo dosti obotavljalo po svojih zadnjih uspehih."

Zadnje besede je govoril z nekim posebnim naglasom, da je postal Burlatti hipoma pozoren.

"Kakšnih uspehih, strela! Govori, kaj je?" Perko se je delal, kakor bi mu beseda ne hotela prav iz grla, kakor bi mu bilo žal, da mora biti on prvi, ki mu prinese to novico.

"No, zadnje nedeljo sveder sta se z vašo gosposlino Elzo sprehajala po Barčkovljah, dršč se pod padlino," je dejal počasi in opretno.

Burlatti je v tistem hipu udaril z desnico po mizi, da so odskočile čaše in se je steklenica prevrnila. Bil je blede in debele ustnice so podhrtevale.

"Lažek, lopov!" je zavpil ter stopil proti njemu s povzdignjenimi rokami. "Lažek, prase!"

Perko je prepadel in se umaknil za blagajno.

"Reči, da ni res, hudič!" se je penil Burlatti.

"Ni res, ni res," je jecal Perko. "Pa je le res, pravili so mi ošivci. In poljubila sta se."

Burlatti se je hipoma sesedel na stol. Sklonil je glavo in umolknil.

Dolgo časa je sedel in nobenega glasu ni bilo več iz njega. Perko se je tačas počasi priplazil do njega in mu položil roko na ramo.

"Sedaj ni pravi čas razmišljati o takšnih rečeh," je dejal tiho, kakor bi govoril otroku. "Svojo čast in red v hiši boste že vedeli varovati pozneje, ako bo treba. Predvsem ga vprežite, poslušajte vas bo kakor kužek. Potem pa veste, kaj je treba storiti z njim, ko je opravil svojo dolžnost."

"Govoríš, kakor razumeš," se je zdrnil Burlatti. "Ne veš, kakšen udarec je to zame za mojo hišo. Sedaj se bo Fabro lahko smejal in opravičil pred svetom svoje lopovsko dejanje, zakaj jo je namreč pustil. Čist in lep bo stal v solnčni luči, ko se to izve, medtem ko bodo pljuvali drugi na mojo čast in mojo hišo. Lopovstvo, povsod samo lopovstvo!"

Zopet je umolknil in se zamislil. Hipoma pa je vstal in dejal skoro mirno:

"Izgini za nočjo in zglesi se zopet jutri obsorej!"

Ko je Perko odšel, se je Burlattija zopet polastila velika razburjenost. Težko je hodil gori in dol po sobi, stiskal pesti in škrtal z zobmi. Penile so se mu ustne in visoko so se dvigale in hropelo široke prsi. Pljuval je predse in se pačil.

Pozno je že bilo, ko je ugasnil luč in stopal v svoje stanovanje.

Tam pa ni šel v svojo sobo. Prav na konec dolgega hodnika je zavil in odprl zadnja vrata. Stal je sredi majhne sobe. Skozi veliko okno se je vsipala mesečina in razločno so se črtali v njej različni predmeti. Iz ozadja so se belile šipkaste rjuhe z nizkega ležišča in a stene se je svetlikalo majhno srebrno razpelo. Kakor ena sama velika solza je bleščela Odrašenikova glava in podhrtevala v trepetajočih žarkih. Vzduh je bil napolnjen z vonjem po tuberozah in je težko legal na prsi.

Prestrašen vzklil je zavnel po sobi, v postelji se je dvignila Elza in zakrčila z rokami. Toda v tistem hipu je spoznala očera. Roke so ji upadle, strah ji je stisnil grlo. Čemu strah? Pred očetom? Sama ni vedela zakaj, a tudi ni ulegla več razmišljati. Z enim samim dolgim korakom je stal tik nje. Začutila je, kako je njegova roka težko padla na njeno glavo, kako se ji je druga zarila globoko v lase. Nad njo sikalo in hropelo, kakor bi se trgale dlje zveri. Nepopisna bolečina ji je prekinila močgane. Nato se je stemnilo okoli nje in v tej temi se ji je zdelo, da visi v zraku in da pada, pada...

Ko se je zavedla, je v sobi brlela luč in poleg postelje je sedela mati. Hčerino roko je držala v svoji in ihtela.

Povsem miren, kakor bi se ne bilo, zgodilo nič posebnega, je bil drugo jutro gospod Burlatti. Samo njegova lica so bila videti nekoliko ohlapna in pod očmi so temneli veliki črnočolpi kolobarji.

Še predno so došli kontoristi, je poklical Podlipnika k sebi v kontoar. Panudil mu je prijazno sedež in tudi sam sedel njemu nasproti, tako kakor sta oboje sedela s Perkotom. Podlipnik je takoj opazil na njem neko utrujenost, ki jo je skušal zakriti, a pripisoval jo je drugim vzrokom, samo ne pravim. Zato je sedel ravnodušno poleg njega.

"Spominjate se, gospod Podlipnik, da sva že nekoč govorila o moji kandidaturi za mestni svet. Tačas sem vas prosil nekih uslug in kolikor se spominjam, mi niste odrekli, pač pa ste bili videti z mojimi tedanjimi izjavami zadovoljni. Rad bi tedaj vedel, da mi očitno poveste, kaj in koliko ste storili za mojo zadevo."

Dasi je bil Podlipnik na vse pripravljen, vendar je bil sedaj v veliki zadregi. Sam ni vedel, kaj je vplivalo nanj v tem hipu, da se mu je mož skoro zamislil. Predvsem pa mu ni mogel odreči spoštovanja pred njegovo vztrajnostjo, ki se je z njo krčevito oklepal svoje ideje navzlic vsemu, kar je valilo nanj v zadnjih časih. Razdeta hčerina zaroka in z njo vse lepe sanje, propadanje trgovine, nevarnosti na vseh koncih in krajih, to bi bilo trilo že davno poprečno duševno silo. Bil je mož res šelezen, zato je Podlipnik odgovoril obzirno:

"Spominjam se dobro na najin razgovor, gospod šef. In zato ne vem, kako ste razmišljali tačas moje mnenje. Toda resnica je, da nisem dozdaj storil v tej zadevi ničesar. Sicer ste pa, gospod šef, itak izjavili, da odstopite. Torej bi bila moja naloga, tudi da sem jo prevzel postala vsled tega brezpredmetna."

Burlatti je razumel, da se Podlipnik umika. "Pa vendar morate tudi sedaj zavzemati Slovenci neko stališče. Odločiti se morate za ali proti razglasenemu kandidatu," je potipal Burlatti od strani.

"Glede tega se je sicer že sklepalo, toda ta sklep je tajen in nimam pravice, da bi ga izdal," Burlatti se je nemirno premaknil.

"Pa rečimo, da bi jaz vendar kandidiral, da bi se bil v tem premislil valed nenadnih razmer, kakšno mnenje bi imeli potem o meni," je vprašal in pri tem gledal v tla.

"Tudi potem ne bi mogel jaz storiti ničesar. Jaz nisem volilce in z ono počeko naših volilcev nisem skoro v nobenih stikih. Tu bi se morali obrniti do drugih, ki njih beseda nekaj zaleže pri volilcih," je odgovoril Podlipnik mirno, a odločno.

(Dalje prihodnjik.)

Novice iz Jugoslavije.

VOLILNI REZULTAT V SLOVENIJI.

Število glasov, oddanih pri volitvah v ustavodajno skupščino, po okrajih na Kranjskem:

Cirknica: Vseh volilcev 2478, oddanih kroglje 2477. Dobili so klerikaleci 896, socialdemokratje 817, kmetaki samostojneži 335, demokratje 253, komunisti 149 in narodni socialisti 27 glasov.

Črnomelj (Bela Krajina): Vseh volilcev 3828, oddanih glasov 3828. Samostojneži 1086, socialdemokratje 1025, klerikaleci 1002, komunisti 413, demokratje 212 in narodni socialisti 90.

Kamnik: Vseh volilcev 7214, oddanih glasov 7210. Klerikaleci 3484, samostojneži 1584, komunisti 1063, demokratje 461, socialdemokratje 398 in narodni socialisti 220.

Kočevje: Vseh volilcev 5437, oddanih glasov 5437. Klerikaleci 2851, samostojneži 985, demokratje 576, komunisti 487, socialdemokratje 330 in narodni socialisti 199.

Kranj: Vseh volilcev 9035, oddanih glasov 9035. Klerikaleci 4781, socialdemokratje 1166, samostojneži 1143, demokratje 904, komunisti 713, narodni socialisti 329.

Krsko: Vseh volilcev 8297, oddanih glasov 8288. Samostojneži 2917, klerikaleci 2821, komunisti 1034, socialdemokratje 1029, demokratje 296, narodni socialisti 191.

Litija: Vseh volilcev 6431, oddanih glasov 6429. Klerikaleci 2862, komunisti 1662, samostojneži 1045, narodni socialisti 342, demokratje 270, socialdemokratje 248.

Ljubljanska okolica: Vseh volilcev 10.840, oddanih glasov 10.839. Klerikaleci 4423, samostojneži 2287, komunisti 1737, socialdemokratje 1195, demokratje 640, narodni socialisti 557.

Nova mesto: Vseh volilcev 7291, oddanih glasov 7273. Samostojneži 3282, klerikaleci 2997, demokratje 343, komunisti 299, socialdemokratje 262, narodni socialisti 190.

Radovljica: Vseh volilcev 6500, oddanih glasov 6500. Klerikaleci 2251, komunisti 1585, samostojneži 977, socialdemokratje 655, demokratje 545, narodni socialisti 488.

Skupaj v vseh okrajih na Kranjskem zunaj Ljubljane:

Klerikaleci 28.268
Samostojna kmetaka 15.641
Komunisti 9.142
Socialdemokratje 7.134
Demokratje 4.500
Narodni socialisti 2.633

Izd volitev v Ljubljani:

Demokratje 3196, klerikaleci 1762, komunisti 1499, narodni socialisti 1189, socialdemokratje 1158.

Volilni izid na Štajerskem:

Klerikaleci 28.894, socialdemokratje 21.284, samostojneži 17.322, komunisti 5658, demokratje 4589, narodni socialisti 2368.

Splošni izid v Sloveniji.

Klerikaleci 58.924
Samostojna kmetaka 32.963
Socialdemokratje 29.576
Komunisti 16.299
Demokratje 12.285
Narodni socialisti 6.190

BOJ PROTI BELI KUGI.

New York, N. Y. — (Iz urada am. Rdečega križa, infor. odd.) Mednarodni znak organizacije, ki so si nadele nalogo voditi neizprosen boj proti beli kugi — jetiki — je križ z dvema prečnicama. V Zdr. državah postoji organizacija "National Tuberculosis Association", ki je dobila pravico rabiti ta znak za se kakor tudi za vse svoje podružnice katerih je sedaj 1550. Prispevke, katere rabi ta organizacija v svojem delu, dobiva iz prodaje takozvanih božičnih znamk, katere prodajajo podružnice te organizacije o Božiču.

Rdeči križ z dvema prečnicama je bil prvokrat sprejet kot mednarodni znak boja proti jetiki na konferenci v Parizu leta 1920. Ta znak so dobile vse organizacije, ki so se zavezale, da bodo vodile neizprosen boj proti tuberkulozi.

Podatki, katere je nabrala ta organizacija in ki so bili objavljeni, podajajo strašno sliko o učinkovanju te strašne moril-

ke kakor tudi o zelo velikem pomanjkanju sredstev za uspešen boj proti tej največji morilki človeštva. Iz teh podatkov je razvideti, da je samo v Zdr. državah o skrbi jetičnih bolnikov, samo 3000.00 oseb je pa že okuženih s to boleznijo in pri katerih se jetika lahko razvije vsaki čas. To veliko število bolnikov pa presega sredstva, ki so tej organizaciji na razpolago in ji je nemogoče skrbeti za vse bolnike. S sredstvi, ki so na razpolago organizaciji, ji je mogoče skrbeti samo za eno tretjino vseh bolanih oseb. Kot je mogoče razvideti iz podatkov je sedaj samo 60.000 postelj, ki so samo za jetične bolnike, v vseh bolnišnicah bodisi javnih ali privatnih na vsej zemlji. V Zdr. državah je sedaj iznučenih bolnišniških streljnic, ki so iznučene o skrbi jetičnih bolnikov samo okrog tisoč, toda potrebovali bi pa najmanj nad 10.000, da bi organizacija vodila uspešni boj proti tej beli kugi.

Glede oskrbe otrok, ki so že okuženi od tuberkuloze je tudi vse zametljivo. Najbolj primanjkuje sanitarnih prostorov, v katerih bi bili nastanjeni otroci in osebe sploh, ki so že nekoliko obolele na jetiki, in primanjkuje tudi učenih prostorov v prosti naravi. Treba bi pa bilo najmanj desetkrat toliko šolskih prostorov v prosti naravi, kot jih je že sedaj, ako bi hoteli zadostiti potrebam.

Danes smo prejeli važno vest iz našega urada iz Liverpool od Cunard Linije, kjer konstatirajo, da bode parnik MOSCOW s 600 prostori za potnike tretjega razreda odplul iz Londona v Gdansk prve dni meseca januarja.

Parnik Orlando in Smolensk vsak s 800 prostori za potnike tretjega razreda bode odplul iz Hulla, Anglije na Gdansk v bližnji bodočnosti. Vsem potnikom, ki žele voziti se s temi parniki, jamčimo točen dohod.

(Adv.)

VAŽNA KABLOGRAMSKA VEST.

Danes smo prejeli važno vest iz našega urada iz Liverpool od Cunard Linije, kjer konstatirajo, da bode parnik MOSCOW s 600 prostori za potnike tretjega razreda odplul iz Londona v Gdansk prve dni meseca januarja.

Parnik Orlando in Smolensk vsak s 800 prostori za potnike tretjega razreda bode odplul iz Hulla, Anglije na Gdansk v bližnji bodočnosti. Vsem potnikom, ki žele voziti se s temi parniki, jamčimo točen dohod.

(Adv.)

VAŽNA KABLOGRAMSKA VEST.

Danes smo prejeli važno vest iz našega urada iz Liverpool od Cunard Linije, kjer konstatirajo, da bode parnik MOSCOW s 600 prostori za potnike tretjega razreda odplul iz Londona v Gdansk prve dni meseca januarja.

Parnik Orlando in Smolensk vsak s 800 prostori za potnike tretjega razreda bode odplul iz Hulla, Anglije na Gdansk v bližnji bodočnosti. Vsem potnikom, ki žele voziti se s temi parniki, jamčimo točen dohod.

(Adv.)

VAŽNA KABLOGRAMSKA VEST.

Danes smo prejeli važno vest iz našega urada iz Liverpool od Cunard Linije, kjer konstatirajo, da bode parnik MOSCOW s 600 prostori za potnike tretjega razreda odplul iz Londona v Gdansk prve dni meseca januarja.

Parnik Orlando in Smolensk vsak s 800 prostori za potnike tretjega razreda bode odplul iz Hulla, Anglije na Gdansk v bližnji bodočnosti. Vsem potnikom, ki žele voziti se s temi parniki, jamčimo točen dohod.

(Adv.)

VAŽNA KABLOGRAMSKA VEST.

Danes smo prejeli važno vest iz našega urada iz Liverpool od Cunard Linije, kjer konstatirajo, da bode parnik MOSCOW s 600 prostori za potnike tretjega razreda odplul iz Londona v Gdansk prve dni meseca januarja.

Parnik Orlando in Smolensk vsak s 800 prostori za potnike tretjega razreda bode odplul iz Hulla, Anglije na Gdansk v bližnji bodočnosti. Vsem potnikom, ki žele voziti se s temi parniki, jamčimo točen dohod.

(Adv.)

VAŽNA KABLOGRAMSKA VEST.

Danes smo prejeli važno vest iz našega urada iz Liverpool od Cunard Linije, kjer konstatirajo, da bode parnik MOSCOW s 600 prostori za potnike tretjega razreda odplul iz Londona v Gdansk prve dni meseca januarja.

Parnik Orlando in Smolensk vsak s 800 prostori za potnike tretjega razreda bode odplul iz Hulla, Anglije na Gdansk v bližnji bodočnosti. Vsem potnikom, ki žele voziti se s temi parniki, jamčimo točen dohod.

(Adv.)

VAŽNA KABLOGRAMSKA VEST.

Danes smo prejeli važno vest iz našega urada iz Liverpool od Cunard Linije, kjer konstatirajo, da bode parnik MOSCOW s 600 prostori za potnike tretjega razreda odplul iz Londona v Gdansk prve dni meseca januarja.

Parnik Orlando in Smolensk vsak s 800 prostori za potnike tretjega razreda bode odplul iz Hulla, Anglije na Gdansk v bližnji bodočnosti. Vsem potnikom, ki žele voziti se s temi parniki, jamčimo točen dohod.

(Adv.)

VAŽNA KABLOGRAMSKA VEST.

Danes smo prejeli važno vest iz našega urada iz Liverpool od Cunard Linije, kjer konstatirajo, da bode parnik MOSCOW s 600 prostori za potnike tretjega razreda odplul iz Londona v Gdansk prve dni meseca januarja.

Parnik Orlando in Smolensk vsak s 800 prostori za potnike tretjega razreda bode odplul iz Hulla, Anglije na Gdansk v bližnji bodočnosti. Vsem potnikom, ki žele voziti se s temi parniki, jamčimo točen dohod.

(Adv.)

VAŽNA KABLOGRAMSKA VEST.

Danes smo prejeli važno vest iz našega urada iz Liverpool od Cunard Linije, kjer konstatirajo, da bode parnik MOSCOW s 600 prostori za potnike tretjega razreda odplul iz Londona v Gdansk prve dni meseca januarja.

Parnik Orlando in Smolensk vsak s 800 prostori za potnike tretjega razreda bode odplul iz Hulla, Anglije na Gdansk v bližnji bodočnosti. Vsem potnikom, ki žele voziti se s temi parniki, jamčimo točen dohod.

(Adv.)

VAŽNA KABLOGRAMSKA VEST.

Danes smo prejeli važno vest iz našega urada iz Liverpool od Cunard Linije, kjer konstatirajo, da bode parnik MOSCOW s 600 prostori za potnike tretjega razreda odplul iz Londona v Gdansk prve dni meseca januarja.

Parnik Orlando in Smolensk vsak s 800 prostori za potnike tretjega razreda bode odplul iz Hulla, Anglije na Gdansk v bližnji bodočnosti. Vsem potnikom, ki žele voziti se s temi parniki, jamčimo točen dohod.

(Adv.)

VAŽNA KABLOGRAMSKA VEST.

Danes smo prejeli važno vest iz našega urada iz Liverpool od Cunard Linije, kjer konstatirajo, da bode parnik MOSCOW s 600 prostori za potnike tretjega razreda odplul iz Londona v Gdansk prve dni meseca januarja.

Parnik Orlando in Smolensk vsak s 800 prostori za potnike tretjega razreda bode odplul iz Hulla, Anglije na Gdansk v bližnji bodočnosti. Vsem potnikom, ki žele voziti se s temi parniki, jamčimo točen dohod.

(Adv.)

VAŽNA KABLOGRAMSKA VEST.

Danes smo prejeli važno vest iz našega urada iz Liverpool od Cunard Linije, kjer konstatirajo, da bode parnik MOSCOW s 600 prostori za potnike tretjega razreda odplul iz Londona v Gdansk prve dni meseca januarja.

Da se temu opomore je organizacija "National Tuberculosis Association," sklenila, da razvije živahno kampanjo po vse Zdr. državah za prostovoljne prispevke sedaj o božiču, da napelje kolikor mogoče največ znamk, in apelira na ljudstvo, da kupuje te znamke.

RAD BI IZVEDEL

za naslov rojaka Jernej Čadež. Pred osmimi leti je prišel v Zdr. žene države, in še do danes sem žil o njem. Cenjene rojake uljudno prosim če je komu znan njegov naslov naj mi ga naznači ako bo sam čital ta oglas naj prijavi na naslov: George R. P. O. Box 155, Coketon, W. V. Dec. 22, 23.

RAD BI IZVEDEL

kje se nahaja Jakob Jerman, doma iz vasi Rožane pri Črnomlju Slovenija. Pred kratkim je bil Pueblo, Colo. Sporočiti mu imam zelo važne stvari iz stare domovine. Uljudno prosim cenjene rojake, da mi sporoče njegov naslov, ako bo pa sam čital ta oglas, naj se nemudoma prijavi na naslov: John Geršič, P. O. Box 271, Chisholm, Minn. Dec. 22, 23, 24.

RADA BI IZVEDELA

za mojo sestro TEREZIO BUJA, doma iz vasi Mevole pri Kaniku. Pred šestimi leti je bila v državi Minnesota, v Evelethu. Ako bo čitala ta oglas, jo uljudno prosim, da se mi javi. O njene čitatelje prosim, da jo opozore na ta oglas. Moj naslov je Apolonija Burja, 703 West 5th Street, Johnston City, Ill. Dec. 22, 23, 24.

RAD BI IZVEDEL

kje se nahajajo moji trije bratje Janez, Jakob in Matija Glavar doma iz Slavine pri Postojni. O njene rojake uljudno prosim, da kdo ve kaj o njih, naj mi to naznači, ali pa naj se mi sami prijavi. Franc Glavar, E. P. D. No. Box 141, Irwin, Pa. Dec. 22, 23.